

Skovbrugsberetning.

(Vinterhalvaaret 1866—67.)

Vinteren er Skovbrugerens Høsttid. Naar Kornet er bragt i Låden, og Markerne begynde at blive øde, vaagner først ret Livet og Virksomheden i Skovene. Selv naar Frostene bringer den sidste Plov til at standse og tvinger Grøstegraveren til at lade Spaden hvile, selv da gaaer Arbeidet i Skoven sin rolige og uforstyrrede Gang. Raste, taktfaste Drefslag, af og til afbrudte af den eiendommelige dumpe, bragende Lyd af faldende Træer, høres nu der, hvor den dybe Stilhed om Sommeren ikke forstyrredes, men snarere fremhævedes stærkere ved Skovduens hyggelige Kurren og ved den høit over Trætoppene i store Kredse svævende Musvaages gjennemtrængende sørgmodige Skrig. Hvor intet Menneske om Sommeren sætter sin Fod, eller hvor dog i det høieste kun en enkelt Forstkynndig i Stilhed træffer Forberedelser til Vinterens Gjerning, der færdes Skovhuggeren om Vinteren uafbrudt fra Daggrø til Mørket falder paa i travl Virksomhed med Indhøstningen af Skovens Aarsafgrøde.

Denne Afgrøde, der bestaaer af Ved af forskjellig Art og Bestaaffenhed, er ikke som Afgrøden af Kornhøsten betinget af Aargangens større eller mindre Frugtbarhed. Dog har dette ikke sin Grund deri, at gunstige Naturforhold ere mindre vigtige for Skovtræernes Væxt end for Kornets, men beroer ganske naturligt derpaa, at det enkelte Aar, hvori Kornet tilendebringer sin Udvikling, kun udgjør en forsvindende ringe Del af Træets Væxtperiode og følgelig ikke kan have stort mere Indflydelse

paa det endelige Resultat, end en enkelt Dag har paa Kornhøstens Udfald.

Vedubbthtets Størrelse er altsaa uafhængig af Aargangen, og Vedhøsten adskiller sig derved væsentligt fra Kornhøsten, der som bekjendt kan variere ganske overordentligt efter Aargangens Bestaaffenhed. Ved Skovbruget bestemmer Driftsplanen Størrelsen af det aarlige Udbytte, og dette hæves uden Forskjel saavel i frugtbare som i ufrugtbare Aar, saavel naar Aarsvæxten har været meget frodig, som naar den har staaet saa godt som ganske stille. Skovningen gaaer Aar ud og Aar ind sin rolige forud bestemte Gang, og derfor vil der i Reglen være mindre at sige om Vedhøsten, end om den langt flere og mere dybt indgribende Tilfældigheder underkastede Kornhøst. Medens det er af den allerstørste Vigtighed for Landmanden at have godt Høstveir, da det indhøstede Kornes Værdi væsentligt afhænger heraf, er dette af rent underordnet Betydning for Skovbrugeren. Veirets Bestaaffenhed har som bekjendt aldeles ingen Indflydelse paa det huggede Veds Kvalitet og faaer forsaavidt kun Betydning, som det kan besværliggjøre eller muligen endog ganske standse Hugningsarbeidet.

I afvigte Vinter har det stærke Snefald paa sine Steder havt en saadan Virkning, navnlig i flere nordsjællandske Skove. Omendstjændt Gjennemhugningerne her vare begyndte samtidig med Løvfaldet, og alt disponibelt Mandskab, som ikke var bundet ved Tærstning, anvendtes til sammes Fremme, vare de dog langtfra fuldførte, da Sneen begyndte at falde i store Masser, og i Skoven, hvor den ikke var sammensøget, snart dækkede Jorden knæhøit. Denne Omstændighed standsede aldeles dette vigtige Arbeide i de yngre Bevogninger og besværliggjorde det overalt, saa at Fortjenesten blev ringere for Arbeiderne end ønskeligt var. Dertil kom endnu, at den strænge Kulde bragte Mad og Ol til at fryse, saa at Skovarbeiderne i hele Januar Maaned maatte døie meget Ondt, uden at dette dog gjorde noget bethdeligt Indtryk paa den haardføre nordsjællandske Folketace. For Trans-

porten af de skovebe Effekter har Sneen ligeledes i Nordsjælland været en næsten uovervindelig Hindring, idet den overalt var saa dyb, at læsede Kjøretøier ikke kunde komme frem; og efterat Løveiret var indtraadt, blev Jordbunden saa opblødt, at selv makadamiserede Veie gavede efter og opførtes. Først i de sidste Dage af Februar forbedredes disse Forhold ved den Varsfrost, som da begyndte, og Transporten har siden den Tid gaaet meget raff.

I de fleste af Landets øvrige Skovegne saavel i det sydlige Sjælland som i Fyen og i de frysensborgske Skove i Thyland synes Sneen ingen væsentlige Hindringer at have lagt i veien for Hugningen, og kun paa det sidstnævnte Sted har den til en vis Grad besværliggjort Transporten af Skoveffekterne. Kun i det nordlige Thyland bragte Sneen i Januar Maaned alt Skovarbejde til at ophøre, og fra Skaane lyder Beretningen omtrent som fra Nordsjælland. Ogsaa der have betydelige Snemasser næsten hele Januar Maaned igjennem indvirket forstyrrende paa Arbejds Gang, dels ved paa mange Steder at umuliggjøre Transporten af Skoveffekterne, dels ved at vanskeliggjøre Gjennemhugningen i de yngre og yngste Bevøininger.

Arbejdslønnens Høide i Landets forskjellige Egne vil for Skovningsarbejdets Vedkommende sees af efterfølgende

Overfigt over Fældnings- og Opflovningsarbejder for:

	Kløvebrænde.		Fagotbrænde.		Stangtræ.	Risttræ.	Bjælter.	Spærre.	Løgger.	Stager.
	pr. Faavn.	pr. Væs.	pr. Væs.	pr. Væs.						
Nordsjælland (Stenborgske Stats-	96	64	16	12	24	3	2	6	3	
flobdistrikt)	88	56	16	16	16	"	2	12	6	
Syddjælland (Rastrup Skovdistrikt).	80	64	20	20	20	"	11	11	6	
Fyen (Broholm)	"	"	"	"	"	10	8	15	6	
Syddjælland (Randbøl)	72	80	64	76	24	32	6	12	12	
Mellemjælland (Grevelske Frysensb.)										
Nordsjælland: Hjørring Amt										
Søbygaard Skov	80	64								
Dronninglund Skov	64	"	"	12						
Ørholm Skov	64	48								
Ålborg Amt										
Vnderuph. Statsflobdistr.	80	88	64							

Enkelte Angivelser i de modtagne Indberetninger have vi ikke kunnet indordne i denne tabellariske Oversigt, fordi de svare til andre end de i Tabellen brugte Maal, saaledes f. Ex. paa Frysenborg, hvor Opstovningsomkostningerne for Bjælker ere angivne til $1\frac{1}{2}$ til $2\frac{1}{2}$ Sk. pr. Alen, hvilket er en saa uforholdsmæssig høi Pris, at disse Bjælker vist ikke alene, som ellers sædvanligt, maa være fældede og aflagte i en bestemt Længde, men rimeligvis ogsaa tilflingede. For andre Angivelser findes ingen Rubrikker i Tabellen, der for at lette Oversigten med Flid kun er indrettet for Hovedsortimenterne. Paa 6te Kronborg-Distrikt have Opstovningsomkostningerne for knudet Brænde været 80 Sk. og for bestadiget 48 Sk. pr. Favn. Det bemærkes tillige, at af de to for samme Distrikt under Ristræ nævnte Priser gjælder den laveste, 12 Sk., Kvas af gamle Træer, og den høieste, 24 Sk., Risbunker af Udhug. Fra Broholm ere Priserne for Hugning af Stager ikke angivne pr. Tylot, men pr. 100, nemlig 48 Sk. pr. 100 Bønnestager, og 72 Sk. pr. 100 Humlestager, men de i Tabellen anførte Tal ere fundne ved en Forholdsregning.

Fra det sydlige Sverig foreligger en Oversigt, som her meddeles særskilt, da den paa Grund af de særegne svenske Forhold afviger endel fra ovenstaaende Tabel.

Stovens Navn og nærmere Betegnelse.	Fældning og Opstovning af:										
	Klovebrænde.		Fagobrænde pr. Kubit-favn.	Stangtræ pr. Læs.	Ristræ pr. Læs.	Bjælker pr. Sitt.	Svæver pr. Sitt.	Lægger pr. Tylot.	Tæftstæpper pr. 100 Sitt.	Savtræ.	
	pr. Kubit-favn.	pr. fort. favn.*)								Præer pr. Kubit-favn.	Planter pr. Kubit-favn.
Østlige Skaane.	ß.	ß.	ß.	ß.	ß.	ß.	ß.	ß.	ß.	ß.	ß.
Widtskølle	96	72	44	16	10	4	2	10	10		
Karsholm	96	68	40	12	8	4	2	10	10	2	3
Mellemste og sydlige Skaane.											
Christinehof og Torup . . .	96	72	84	17	8	„	„	6			

*) Ved en kort Favn forstaaes en Favn, der stilles 3 Alen bred og 3 Alen høi, og hvori de enkelte Væbstykker ere $1\frac{1}{2}$ Alen lange. Man

I Nordsjælland finder Salg paa Roden af gamle Bøge kun Sted efter en meget indskrænket Maalestok, hvilket naturligen har sin Grund deri, at de kjøbenhavnste Brændehandlere, som opkjøbe det meste Bøgebrænde, nødig ville have med Opfkøvningen at gjøre. Egene derimod sælges vel for Skovvæsenets Regning, men sælges forøvrigt som hele Træer, uden nogen yderligere Tildannelse, enten til Skibsbyggere eller til Mellemandlere, der lade dem opstjære til Tømmer, som de med betydelig Fordel affatte i Kjøbenhavn. Det vilde derfor uden tvivl kunne svare Regning for Statskassen selv at lade Egene tilbanne; dog kun under den Forudsætning, at de tildannede Egematerialier kunde sælges underhaanden. Da en saadan Salgsmaade imidlertid unægtelig har sine Misligheder (om disse end ikke ere større, end at de maatte kunne overvindes), har man hidtil fundet sig i at lide det med Salget af hele Træer forbundne Tab og overladt Gevinsten ved Tildannelsen til Mellemandlerne.

Medens Opfkøvningen af Bøgebrændet saaledes er Regelen i de nordsjællandske Skove, synes Salg paa Roden i flere andre Egne af Landet at være temmelig almindelig, ja paa sine Steder i Sydsjælland er det endog Hovedsalgsmaaden. I en af de foreliggende Indberetninger fra denne Egn forsikres det endog, at der paa Auktionerne i Almindelighed opnaaes høiere Priser for Bøgebrænde, naar det sælges som rodstaaende Træer, end naar det sælges opskovet, hvilket antages at hidrøre fra, at Kjøberne, mest Gaardmænd og Husmænd fra Omegnen, ikke beregne deres eget Arbeide ved Opfkøvningen videre høit, og at de ved Kjøb paa Roden selv kunne udsøge mangt et Stykke Træ til Gavnbrug. Meget Gavntræ forbruges af Træskomænd, Bødkere og andre Landskbyhaandværkere, og den derved foranledigede Efterspørgsel har paa enkelte

bedes tillige at lægge Mærke til, at den ved Siden af den korte Favn i Sverig brugelige Kubiffavn er en virkelig Kubiffavn og altsaa indeholder 3 Gange saameget som den hos os almindelige Favn.

Auktioner i de gyldeholmske Skove bragt Prisen op til 12 à 13 Rdl. pr. Favn paa Roden; dog kan det ikke siges, at Hensynet til Gavntæproduktionen endnu har havt nogen kjendelig Indflydelse paa Behandlingen. Ogsaa i Thyland sælges meget Træ paa Roden, især til Landsbyhaandværkere, og blandt disse navnlig til Træskomænd. Hvorvidt noget lignende er Tilfældet i Fyen og Sverig fremgaaer ikke af de modtagne Indberetninger; dog synes det rimeligt, at denne Salgsmaade heller ikke der er sjelden. Hvor Træerne sælges paa Roden, overlades Sorteringen selvsølgelig til Kjøberne; hvor Opfykningen derimod er Regelen, maa Skovbrugeren selv sortere Træet efter dets Bestaffenhed og efter de forskjellige Anvendelser, der kunne gjøres af det; dog er der sikkert i denne Henseende endnu meget tilbage at ønske, om der end paa flere Steder allerede er gjort en god Begyndelse til en fornuftig og hensigtsmæssig Sortering. Affætningen af Bøgegavntæ synes ogsaa i Nordsjælland at være i Tiltagen; saaledes er der i forrige Aar alene fra 6te kronborgske Distrikt solgt 6400 Kubikfod. Den ved Esrom Sø anlagte Dampsavmølle havde vel nogen Del i, at saa betydelige Kvantiteter kunde sælges, men, skjøndt dens Virksomhed allerede i længere Tid har været standset, er Affætningen desuagtet gaaet meget rask fra Haanden til Egnens Træskomænd, Hjulmænd og Spekulanter. Åhornved er ligeledes meget søgt og betales overmaade høit.

De fra forskjellige Dele af Landet modtagne Meddelelser om Affætningsforholdene i Skovene ere sammenstillede i omstaaende Tabel A.

For saavidt mulig at forebygge Misforstaaelse af Tallene i denne Oversigt, tilføies her nogle forklarende og supplerende Bemærkninger, hvilket maa ansees for saa meget nødvendiger, som der endnu hersker megen Uoverensstemmelse mellem de i Landets forskjellige Skove vedtagne Maalenheder og brugelige Salgsformer, hvilket nødvendigvis maa gøre den ellers saa oplysende Sammenligning mellem Priserne vanskeliger og mindre paalidelig.

	Andet Løvtræ.						Naaletræ.							
	paa Robem.			opfføvet.			Stammer.		Tømmer.		Tænger.		Udbug.	
	pr. Fv.	Rd. f.	Rd. f.	Rd. f.	Rd. f.	Rd. f.	pr. Stub.	pr. Est. f.	pr. Est. pr. Rd. f.	pr. Est. pr. Rd. f.	pr. Rd. f.	pr. Rd. f.	Rd. f.	pr. Rd. f.
Øgn og Skovdistrikt.														
Nordlige Sjælland.														
6te Kronborgs Statskovdistrikt.		28	2	48	"	80	"	16	"	2	48	3	1	"
Sydlige Sjælland.														
Skovene under Raskrup, Gyldeholm og Charlottenbal.			3	"	80	"	20					2	"	1
Et andet Ibsjællandsk Skovdistrikt.														
Sydlige Fyen.														
Borholm												1	32	"
Sydlige Sjælland.														
Randsbøl Distrikt								1	65	"	81	3	76	2
Mellemste Sjælland.														
Brevstabet Kjøbenhavnsskove	4	48	1	48	"	56	"	56						
Nordlige Sjælland.														
Søbygaardsskove	3	16												
Dyholm Skov	9	72				40	"							

Et for visse Egne af Jylland særegent Sortiment er det saakaldte Pindebrænde, der dannes af alt svagere Kvas fra 3 à 4 ned til 1 Tommes Tykkelse, hvilket i utilbannet Tilstand slet ikke kan affættes. Dette skjæres i Længder paa $1\frac{1}{2}$ Alen og favnstættes, og Favnen har i Vinter paa Buderupholms Distrikt kostet 1 Rd. 76 St. Det sælges paa Produktionsstedet i Skoven; Kløvebrænde og Fagotter kjøres derimod ud af Skoven og sælges paa Brændepladsene ved Skovbetjentenes Boliger.

Fra Frysenborg opgives istedetfor Middelpriiserne høieste og laveste Pris. Kundskaben herom har vistnok stor Interesse, men for Konformitetens Skyld har det dog været nødvendigt at indsætte Middeltallet af disse Extremes i Oversigten. Da vi imidlertid tilfulde erkjende det mindre Korrekte i en saadan Beregningsmaade, anføres her de virkelige opgivne Tal.

Bøg: paa Roden pr. Favn	5 à 8 Rd.
— Kløvebrænde pr. Favn	$6\frac{1}{2}$ à 9 —
— Fagotbrænde pr. Favn	5 à 6 —
— Stangtræ pr. Læs	2 à 4 —
— Ristræ pr. Læs	$\frac{1}{2}$ à $1\frac{1}{3}$ —
Eg: Gavntræ pr. Kubiffod	40 à 72 St.
— Kløvebrænde pr. Favn	4 à $5\frac{1}{2}$ Rd.
Andet Løvtræ: paa Roden pr. Favn	4 à 5 —
— Stangtræ pr. Læs	$1\frac{1}{3}$ à $1\frac{2}{3}$ —
— Ristræ pr. Læs	$\frac{1}{2}$ à $\frac{2}{3}$ —
— hele Stammer pr. Kubiffod	$\frac{1}{2}$ à $\frac{2}{3}$ —
— Stager pr. Tylvot	$\frac{1}{2}$ à 3 —

For Bjælker og Spændtræer angives Prisen ganske vist mere korrekt, men som vi tro mindre let anskuelig for den, der ikke er Fagmand, ikke pr. Stk., men pr. Kubiffod, nemlig for de første til 16 à 20 St., for de sidste til 8 à 16 St.

Det under andet Løvtræ paa Roden fra Dyholm Skov i det nordlige Jylland anførte Tal, 9 Rd. 72 St., er ligeledes et af to Extremes beregnet Middeltal; Minimum, 6 Rd. 48 St., er opnaaet for Birk og El, Maximum, 13 Rd., for Aft.

Med Hensyn til 6te Kronborg Distrikt maa mærkes, at de anførte Priser ere de paa Stovningsstedet opnaaede; men en stor Del af Bøgekløvebrændet kan ikke sælges i Stoven og transporteres derfor til Udslibningsstedet ved Dronningmøllen, hvor det afhændes ved Auktion i Løbet af Sommeren. De for Eg paa Roden anførte Priser gjælde her ligesom paa det Rastrupke Distrikt i Sydhjælland egentlig sældebe, men forøvrigt ubelte Ege. Priserne for andet Løotræ ere for det nævnte kronborgske Distrikts Vedkommende nærmere specificerede; saaledes er Gavnt træ af Aft betalt med 24 Sk. og af Ahorn med 32 Sk. pr. Kub.' og Stangtræ af Aft og Birke med 2 Rd. og Stangtræ af Ahorn og El med 3 Rd. pr. Læs. Endel El kjøbes af Mellemhandlere, der kløve det, befri det for Bark og Knaster og derefter sælge det for 12 til 14 Rd. Favnen til Krudtfabrikken paa Frederiksværk. Alt Naaletræ, fra de største Dimensioner til Vægters Tykkelse, sælges ligesom Egen i hele sældebe Træer, og Prisen har alt efter Størrelse og Kvalitet varieret fra 8 til 24 Sk. pr. Kub.'.

De anførte Priser paa Egebark ere selvsølgelig dem fra forrige Aar, der optages her, fordi de ikke bleve nævnte i Efteraars-Stovberetningen, hvor de forøvrigt nærmest høre hjemme. Bøgestødsbrænde benyttes endnu langt fra saa hyppigt som det burde, og store Kvantiteter godt Brændsel gaa endnu bestandig aarlig tabt med de hensmuldrende Støb; dog er Begyndelsen til en saadan Benyttelse paa flere Steder gjort. Saaledes t. Ex. i de Rastrupke Skove, hvor de stigende Brændpriser og den rigelig forhaanden værende Arbeidskraft har givet Anledning til, at endel gamle Bøgestøb i afvigte Vinter ere blevne ryddede og favnsatte. Udgiften hertil har beløbet sig til 80 Sk. à 1 Rd. pr. Favnen. Endel af det er solgt, og, da Favnen ved Salget er udbragt til 2 Rd. 32 Sk., er der god Udsigt til, at dette Rydningsforetagende vil lønne sig. Man paastaar, at Kjøberne ligesaa gjerne ville have Brændet af de gamle, allerede noget bedærvende Støb, som af de friske, og har derfor hidtil indskrænket sig til hines Rydning, der er forbundet med

færre Banffeligheder end Ryddningen af de endnu fuldkommen friske Støb, ja man har endog ved at dække disse med Jord og Græstørv søgt at fremsthynde en begyndende Forraadningsproces, der ved denne Behandlingsmaade efter tre til fire Aars Forløb vil være vidt nok fremstreden, til at Støbene med nogenlunde Lethed kunne optages.

Prisforholdene i Sjødsverig ville sees af omstaaende Tabel B.

Ved Siden af Skovningen, Hovedarbeidet i Skoven om Vinteren, foretages ogsaa, naar Frosten tillader det, andre Arbejder i Skoven, nærmest sigtende til disses Konservering og Forhyngelse, saasom Vandafledningsarbejder, Jordbundsbearbejdelse eller endog egentlig Kultur. Udvigte Vinter kan ikke siges at høre til de gunstigste i denne Henseende; dog er sikkert en Del Kulturarbejde bleven udført. En heldig Omstændighed var det, at Sneen, som faldt kort efter at Frosten var begyndt, dækkede Jorden saaledes, at denne strax efter Sneens Smeltning ved det indtrædende Løveir sidst i Januar igjen kunde bearbejdes. I Nordsjælland har Saaningen af Bøgeolden i gravede Riller derfor kun været afbrudt i Januar Maaned, ligesom ogsaa Gravningen af Plantehuller er bleven fortsat Vinteren igjennem i de frysenborgste Skove og vel ogsaa andre Steder kun afbrudt af de strengeste Frostbage.

Med Rølegravning, som hidtil kun i meget ringe Omfang har været prøvet i Skovene, har man ifjor Vinter gjort et mindre Forsøg paa det kastrupste Skovdistrikt, saavel til Plantning som under Bøgetræer til naturlig Besaaning. Det vil være interessant at følge Gangen i dette og lignende Forsøg, hvoraf et Par ere iværksatte i Sjælland, da man hidtil ikke har troet, at en saa grundig Jordbundsbearbejdelse i Skoven kunde svare Regning.

Vinterveiret synes ikke i nogen væsenlig Grad at have skadet den naturlige Opvæxt eller de unge Kulturer; kun paa meget ubfatte Steder skulle disse sidst have lidt noget; heller ikke have de hyppige og stærke Storme anrettet Skade af nogen Betydning paa den ældre Skov. Kun fra Sverig og det

Skovdistriktets Navn og nærmere Betegnelse.	Andet Løvtræ		Naaletræ.																	
	Lætte- og Baand- flæppe.	Høje Stammer ifft Pompetræer, Næster osv.	Tømmer.				Bjørder 1/4" tyk (120")		Planter 2" tyk (120")		Udbug.									
			Bjælter 16 Alen.		Sparrer 10 Alen.		pr. Tylvt.	pr. Tylvt.	pr. Tylvt.	pr. Tylvt.	Lægger.		Stager.		mindre Udbug.	Lætte- flæppe.				
	pr. 100 St.	pr. Kub.	pr. Stf.	pr. Stf.	pr. Tylvt.	pr. Tylvt.					pr. Tylvt.	pr. Tylvt.	pr. Tylvt.	pr. Tylvt.			pr. Tylvt.	pr. Tylvt.		
Østlige Skaane.	Rd.	fs.	Rd.	fs.	Rd.	fs.	Rd.	fs.	Rd.	fs.	Rd.	fs.	Rd.	fs.	Rd.	fs.	Rd.	fs.		
Widtskæle ved Christiansstad	.	.	"	24	2	48	"	72	2	"	"	64	.	.	"	48
Karsholm ved Christiansstad	.	.	"	24	2	12	"	64	2	64	4	48	2	"	"	64	.	.	"	48
Mellemste og sydlige Skaane.																				
Christinehofs og Lorups Stove i Albo Herred . .	"	60	"	28	1	"	.	.	"	30	.	.

nordlige Jylland klages over, at mange unge Naaletræer ere knækkede af Sneen og andre saa stærk ombøiede, at de, om de end ikke gaa ud ville blive sat endel tilbage i Væxten og vedblive at beholde en nebdtil froget Stamme.

De indkomne Oplysninger om Arbejdslønnen for Kultur- og Skovforbedringsarbejder ere endnu for sparsomme og navnlig for uensartede til at kunne sammenstilles i en tabelarist Form; efterfølgende Notitser maa derfor for denne Gang træde istedetfor en Oversigtstabel. Som bekjendt er det almindeligt at betale saadanne Kulturarbejder, som udfordre en særlig Omhu og Paapasenhed fra Arbejderens Side, dagvis uden Hensyn til det udførte Arbejdes Mængde, fordi man frygter for, at en fast Afford skulde friste Arbejderen til at stynde sig for meget. Dette er navnlig Tilfældet med Plantning. I Nordsjælland har Daglønnen for dette Arbejde været 48 Sk. for Mænd, 32 Sk. for flinke Kvinder og 16 à 24 Sk. for Børn. Fra Frysenborg og Rastrup, hvor Plantningen forøvrigt ogsaa udføres i Dagløn, finde vi anført fra det første Sted 16 Sk., fra det andet kun 8 Sk. for Plantning af 100 middelstore Planter, og paa Randbøl Distrikt 7 Sk. for 100 smaa Planter og 9—10 Sk. for Plantning af 100 middelstore

Planter, men denne Prisforskiel hidrører dog rimeligvis idetmindste for en Del fra en forskjellig Opfattelse af Begrebet „Middelstor“. For Plantning af store Planter er der paa Fryshenborg betalt 24 à 32 Sk. pr. 100 Stk.

Gravning af 1 Alen brede Riller har paa 6te Kronborg Distrikt kostet 1 Sk. pr. løbende Favn, paa Rastrup 10 Sk. og paa Fryshenborg 12 à 20 Sk. pr. 100 □ Alen, og Kulegravning paa førstnævnte Sted 44 Sk. pr. 100 □ Alen; paa Randbøl Distrikt er betalt 32 à 64 Sk. for 100 □ Alens Gravning 1½ Spademaal dybt, og paa Houborg Plantage i Ribe Amt 80 Sk. for 2 Spademaals Dybde.

Pløining i Bøgebesaaningshugsterne er paa Fryshenborg udført for omtrent 4 Rd. pr. Td. Land. I Sverig har samme Arbeide, dog rimeligvis paa fri Mark, kun kostet 2 Rd., og Pløining af enkelte Furer med 2 à 3 Alens indbyrdes Afstand 48 à 72 Sk. pr. Td. Land. I Nordsjælland udføres Pløining og Harvning for Dagløn, og Brugen af 2 Heste med Rudsk og Redskab koster der 2 Rd. pr. Dag.

Hulgravning udføres overalt paa Afford. I Nordjylland betales for 1 Fods Huller 16 à 24 Sk., i Mellemjylland, alt efter Jordens Bestaaffenhed, 12, 16 à 28 Sk. pr. 100, og paa sidstnævnte Sted for 1½ Fods Huller 24 à 48 Sk., for 2 Fods 64 à 80 Sk. og endelig for 2½ Fods, som dog kun sjelden bruges, 1 Rd. pr. 100. For Plantehuller paa 1 Spademaal angives Prisen pr. 100 fra Sverig til 10 Sk. og fra Sydsjælland og Syddjylland (Houborg Plantage) til 16 Sk., og for Huller paa 2 Spademaal fra Sverig til 16 Sk., fra Sydsjælland til 28 à 40 Sk. og fra Randbøl Distrikt til 20 à 40 Sk., alt efter som Hullerne graves paa Mosebund eller paa fast Skovbund. Omprøining i Plantestolen har paa Rastrup Skovdistrikt kostet 1 Sk. pr. 100 Stkr. af smaa, 2 Sk. pr. 100 Stkr. af meget store Planter.

Vandafledningsgrøfter paa 1, 2, 3 og 4 Spademaals Dybde og en forholdsmaessig tilsvarende Brede betales i Nordsjælland, hvor Gravningen ikke er forbunden med særegne

Banfeligheber, med respektive $2\frac{1}{2}$, 4, 8 og 12 Sk. pr. løbende Favn. I Sverig ere de tilsvarende Priser lavere, nemlig kun 1, 2, 3 og $4\frac{1}{2}$ Sk. Fra andre Egne af Landet angives Grøfternes Dimensioner i Fod eller Alen. I Sydsjælland betales saaledes Grøfter paa 1, $1\frac{1}{2}$, 2 og $2\frac{1}{2}$ Fods Dybde og med henholdsvis $1\frac{1}{2}$, 2, $2\frac{1}{2}$, 3 Alens Brede for oven og 1 Fods Brede i Bunden med respektive $1\frac{1}{2}$, 3, $4\frac{1}{2}$ og $6\frac{1}{2}$ Sk. pr. Favn. I Fyen synes Priserne at være lidt lavere, nemlig for 2 Fod dybe og 3 Fod brede Grøfter 3 Sk. pr. Favn, og for 3 Fod dybe og 4 Fod brede Grøfter 4 à 5 Sk. pr. Favn.

I Fyen angives Arbejdslønnen for Opsætningen af dobbelte Stengjærder til 80 Sk. og af enkelte til 48 Sk. pr. løbende Favn; i Sverig koste de første derimod kun 24 à 36 Sk., de sidste 12 à 20 Sk.; i Sydsjælland er Prisen ligeledes betydelig lavere, nemlig kun 24 Sk. pr. Favn. I Houborg Plantage betales Opsætningen af Jordhegn med 8 Sk. pr. løbende Favn, naar de bestaa af en $2\frac{1}{2}$ Alen bred og 1 Alen dyb Grøft, paa hvis indvendige Kant Lyngtørv ere opsatte i rigelig 1 Alens Høide og den løse Jord fra Grøften kastet indenfor denne Vold.

At Rævene fortære mange Mus og saaledes bidrage til at afværge eller formindste den Skade, Musene ofte, især i snerige Vintre, gjøre ved at afgnave de unge Træers Bark, er almindelig bekjendt, og alle Forstmænd ere derfor ogsaa enige i at henregne Ræven til Skovens nyttige Dyr. I en isoleret liggende Skov i Hylland blev for nogle Aar siden tilfældigvis alle Rævene bortskudt; Følgen heraf blev, at Musene i de to næstpaafølgende Aar formerede sig saa stærkt, at der næppe fandtes en eneste ubeskadiget Bøgeplante i den derværende rigtignok ikke store, men særdeles smukke Bøgebevooring. En stor Del Planter gik tilgrunde, men adskillige kom sig dog igjen, og efter at ny Ræve vare indvaandrede, har man senere ikke mærket noget til Musene. Dette Exempel taler paa en flaaende Maade for Rævenes Nytte; dog maa man derfor ikke overse andre Omstændigheder, der ogsaa kunne

have en væsenlig Indflydelse i denne Henseende. Saalebes fremhæves det vistnok med fuld Føie fra en anden Kant, at en rig Græs væxt i Skoven ogsaa i høi Grad begunstiger Musenes Formerelse, idet disse skadelige Gjæster om Vinteren finde Tilhold i det visne Græs, hvori de endog kunne holde sig under et tykt Snelag. I sverige Vintre lide derfor de unge Træer mest, hvor Græs væxten er hyppigst, med mindre Græsset paa en eller anden Maade er bortskaffet, før Vinteren indfinder sig.

Skjøndt der i flere Skove findes temmelig mange Mus, synes disse dog ikke i afvigte Vinter at have anrettet nogen bethdeligere Skade, uagtet det stærke Snefald først paa Vinteren nok kunde give Anledning til at befrygte det Værste.

I Skaane skulle Musene forekomme i størst Mængde i de sydligere Egne, t. Ex. i Skovene under Marsvinsholm i Nærheden af Nistad; hvorimod man ikke sporer deres Odelæggelser i en saa fremtrædende Grad i Provindsens mere nordlig beliggende Skove.

Til Bøgeolden er der iaar kun meget liden og paa mange Steder slet ingen Udsigt her i Landet; i Sverig skulle Udsigterne derimod i denne Henseende være noget gunstigere.

g.